

Hevoskauppa

kirj. Anton Huotari

Vanhalan Jussi valmisteli itseään markkinakuntoon. Arkitami-
neet saivat vaihtua juhlapukuun,
sillä eihän markkinoille sopinut
lähteä samalla tavalla kuin joka-
päiväisiin touhuihin. Renki oli
laittanut jo reenkin kuntoon rap-
pujen eteen; ei tarvinnut muuta
kuin tuoda "Vihuri" valjaisiin.
"Vihuri" oli kolmevuotias musta
ori, jota oli kasvatettu myyntiä
varten. Sitä piti Jussin nyt lähteä
markkinoilla rahaksi vaihtamaan.
Talossa ei "Vihuria" tarvittu, sillä
kotiin jäävät kolme hevosta kyllä
kykenivät ne työt suorittamaan.

Viimein oli Jussi lähtökunnossa
ja hän käski valjastaa "Vihurin"
reen eteen. Se oli vain pieni huvi-
ajoretki, jonka voi kaupungista
tullessaan sitoa jonkun tuttavan
reen perään. Niitä kuului olevan
omasta kylästäkin markkinoille
menijöitä useampia. Tervaniemen
Matin kanssa oli ollut puhetta, et-
tä koetetaan joutua samaan mat-
kaan. Hän on luvannut lähteä kel-
lo seitsemän seuduissa. Sen mu-
kaan olikin jo aika Jussinkin läh-
teä, niin saavuttaa hänet parhaaksi
tien haarassa.

— Nyt se "Vihuri" lähtee vii-
meisen kerran kotoa — virkkoi
Jussi, kun näki hevosen tuotavan
valjastettavaksi.

Emännän mieli muuttui tämän
kuullessaan haikeaksi ja tuntui sil-
tä kuin olisi hänen silmäkulmaansa
noussut joku kostea pisara. Hän
virkkoi isännälle:

— Älä nyt anna "Vihuria" ke-
nelle tahansa. Katso vähän, että
hevosraukka joutuu oikeille ihmi-
sille. Ja muista sitten, ettet anna
itseäsi petkuttaa. Siellä kaupun-

gissa kuuluu nyt olevan runsaasti
kaikenmoisia veijäreitä, jotka vie-
vät ilmaiseksi tavarat, jopa talot-
kin.

— Ole huoletta. En minä ole en-
simäistä kertaa pappia kyydissä.
Viidessäkymmenessä vuodessa on
jo ehtinyt käydä markkinoilla toi-
senkin kerran.

— Ei varo venettä kaada. Pa-
rasta on olla aikanaan varuillaan.
Kuka sen tietää, milloin joutuu vei-
jarien kanssa tekemisiin.

Hevonen oli valmis ja isäntä as-
tui rekeen.

— Hyvästi nyt kaikki kotiväki
— virkkoi Jussi ja nykäsi "Vihu-
ria" liikkeelle. Se lähtikin kohta
täyttä vauhtia juoksemaan ja niin
sitä mentiin.

Sopimuksen mukaan oli Terva-
niemen Matti sovittanut tulonsa
juuri siten, että hän saavutti maan-
tiellä Vanhalan Jussin. Yhtä mat-
kaa ajettiin sitten aina kaupunkiin
asti. Jussi ajoi edellä "Vihuril-
laan" ja Matti tuli jälestä tammal-
laan, minkä ehti. Kaupunkiin
päästyä mentiin entiseen tuttuun
kortteeripaikkaan, jossa oli aina
totuttu kaupungissa käydessä asus-
tamaan.

— Lähdetäänpä nyt yhdessä sin-
ne hevostorille. Kahdelta miehel-
tä taitavat kaupat sujua paremmin
— puheli Jussi Tervaniemen Ma-
tille.

— Voimmehan tuonne nyt läh-
teä — myönsi Matti vastineeksi.
— Pitäisi sitä tuollaisesta oriista
saadakin hintaa aivan runsaam-
malla mitalla.

— Jo toki. Ei sitä aivan lahjak-
si anneta.

Hevostorille ajettiin kaupungin valtakatuja pitkin. Molemmiin puolin katua oli komeita kivipalatsia. Matin silmä kääntyi niihin. Äännettömyyden katkaisemiseksi virkoi hän:

— Kyllä sitä noissa kivikasoissa on kiinni rahaa. Ne ovat kaupunkilaisen peltona ja niittynä. Kelpaa se tuollaisessa olla isäntänä, ei muuta kuin nostaa vuokran ja makaa. Ei siinä tarvitse lähteä tuuleen ja tuiskuun, niinkuin meidän maalaisten.

— Mutta eiköhän siinäkin liene omat vaivansa ja vastuksensa. Näkyy niitä täälläkin tulevan vararikkoja toinen toisensa jälkeen. Kyllä se meidän maamiesten elämä sitenkin on turvallisempaa. Antaa palkkalaisten tehdä, niin ei itsensä tarvitse liikaa häiriä. Ei siellä meillä ole edes työlakkojakaan vitauksena, niinkuin kaupunkilaisilla on. Varjele niistä taivas! Kun ne työmiehet ryhtyvät vaatimaan rahat ja kukkarot palkakseen, niin ei totta totisesti naurata. Amerikassa ne ovat räjäyttäneet ilmaan tehtaita ja työpaikkoja.

— Oli mitä oli, mutta kyllä se kaupungissa asuminen sitenkin olisi hauskaa. Olisi konjakkikin aina lähellä.

— Kyllähän se sen puolesta olisi mukavaa — myönsi Jussikin.

Hevostori kihisi täynnään hevosia, niiden myyjiä ja ostajia. Hevosia käännettiin ja katseltiin, nostettiin jalkoja ja tirkisteltiin suuhun. Ja kun ne välttämättömät toimet oli suoritettu lähdettiin lopuksi koettelemaan, josko sillä hevosella taival kunnollisesti katkeaa. Mustalaisia oli markkina-paikalla runsaasti kaakkeineen, joiden hyviä ominaisuuksia he mahdollisimman kovaäänisesti kuuluttivat kaikille. He näet ovat aina käsittäneet, että reklaami on kaupanteossa sangen tärkeä osa.

Juuri reklaamitaitoan saavat he kiittää siitä, että voivat keltottoman konin kaupata kunnan hevosenä.

Sinne torille samaan mylläkkään ajoivat "Vihurilla" Vanhalan Jussi ja Tervaniemen Matti. Hevosen pulska muoto houkutteli kohta ostajia sen ympärille.

Markkinoilla oli runsaasti venäläisiä hevosen ostajia. Siksi pä rynnäsikin pari heistä heti kimppuun.

— Mitä maksamas mushta ori? — kysyi solkkasi eräs venäläinen hevossaksa Jussilta.

— Tuhat markkaa on pyöreä hinta — vastasi Jussi siihen.

— Aijai, paljo gallish on hevonen. Ei maksha niin paljo. Venjalaine ei olemaks tjuhma. Ottamaks guushishata markkaa!

— Mitä sitä ryssille kauppaat, onhan täällä vielä suomalaisiakin ostajia — sanoi Tervaniemen Matti Jussille kaupanhieromisen välillä.

— Häpeä, että kehtaatkin tarjota sellaista — tiuskasi Jussi venäläiselle.

— Hei miehet, onko se hevonen myytävänä? — puuttui puheeseen muuan lihava herrasmies, jolla oli hienot turkit yllä. Seuralaisena oli hänellä toinen laihempi mies, jolla oli rillit nenällä.

— Kyllä se myytävänä on, jos on ostajaa.

— Mitä se tallipässi maksaa? — kysyi se rillinenä.

— Ei kunnan hevosta alle tuhanen myydä.

— Jo on liikaa hintaa. Mutta katsotaanpa sitä tarkemmin.

Miehet alkoivat "Vihurissa" toimittaa niin perinpohjaista tarkastusta kuin olisi ollut epäiltävää, että hevosen kaikki jäsenet ovat väärennettyjä. Äsken kaupaa hieronut ryssäkin koetti häiriä ympärillä, mutta uudet tulokkaat tahtoi-

vat nähtävästi hänet välttämättä syrjäyttää.

— Eikö lähdetä koettamaan, pääseekö sillä minnekään — ehdotti se lihava ostomies.

— Miksi ei; kyllä se pian on tehty — sanoi Jussi ja otti ohjokset tiukemmalle.

Kaikki neljä miestä istuivat rekeen ja sitten lähdettiin koematkalle.

Parinkymmenen minuutin päästä palattiin samoille paikoille takaisin.

— Kyllähän sillä pääsee tavallista kestikievarikyytiä — virkkoi laihempi ostaja.

— Kahdeksan ja puoli sataa siitä saatte — tarjosi lihava.

— Olkoon menneeksi yhdeksän ja puoli sataa, mutta alle ei yhtään.

— Sehän on mahdoton hinta yhdestä hevosesta. Kokonainen omaisuus. Mutta oli menneeksi viimeinen tarjous yhdeksänsataa.

— Ei tule mitään alle yhdeksän ja puolen.

Vihdoin viimein sopivat kaupan hierojat hinnaksi yhdeksänsataa kaksikymmentä markkaa. Lihava avasi lompakkonsa maksaakseen. Mutta tuskin oli hän sen tehnyt, kun häneltä pääsi hämmästyksen huudahdus.

— Minulta unohtuivatkin rahat kotiin. Ei ole kuin muutama kymmenmarkkanen. Ja sinne meille kun on niin pitkä matka, aivan kau pungin toiseen laitaan.

— Mutta jos antaisi vekselin pankkiin, niin ei tarvitsisi mennä sinne asti — ehdotti se laiha.

— Jaa, se tosiaan auttaisi. Mutta kuinka nämä myyjät uskonevat, kun eivät tunne? — Kysymys oli tarkoitettu Jussille ja Matille, jotka kumpikin neuvoa kysyvästi katsoivat toisiaan silmiin.

— Eivätkö usko! Kuinka sinä sellaista voit kuvitellakaan? Kuka ei nyt miljoonamiestä uskoisi.

Kiittävät, kun saavat sellaisen miehen paperin taskuunsa. — Ja hevosen kauppaajiin kääntyen alkoi se laiha rillinenä hiljaksen selittää:

— Se on tämä se Miljoona-Pekkala, kyllähän hänet jokainen näillä seuduin tuntee. Monen miljoonan omistaja hän on, viisi kaupunkitaloa, tehtaata ja kymmenkunta maataloa on hänen hallussaan. Kyllä hän huutonsa vastaa milloin tahansa. Olisi mukavampi, jos te ottaisitte siitä hevosen hinnasta pankkivekselin. Samahan se teille on, vaikka käyttekin sen rahan nostamassa pankista.

Kun miehet näyttivät neuvottomilta ja epäileviltä, alkoi se loukata lihavaa ostajaa ja hän virkkoi:

— Eihän sitä hevosta ole minulle pakko myydä, jos ette usko. Saan minä hevosia rahalla muualtakin. Oma asianne on, myykää kenelle tahansa.

— Oletteko te hulluja miehet — sanoi taas se laiha — ettekö tosiaankaan tunne Miljonööri-Pekkaa? Täällä tuntee hänet kuka tahansa. Minun ei tarvitse muuta kuin kutsua vaikka tuosta lähimmästä sakista miehiä, niin he varmasti tietävät sanoa, kuka tämä herra on. Hoi miehet, tulkaapas tänne — kutsui hän lähellä seisovaa kolmemiehistä ryhmää lähemmäksi.

— Tunteeko teistä kukaan tämän herran? — kysyi rillinenä noilta äsken tulleilta.

— Kukapa ei kaupungin rikkainta miestä tuntisi. Miljonääri Pekkala on tuttu lapsillekin kaupungissa.

— No, mitäs siihen sanotte? — kääntyi se laiha rillinenä Jussin ja Matin puoleen.

— Minkälainen paperi se vekseli oikeastaan on? Minä en ole oikein siitä selvillä — epäili Jussi vielä.

— Ei se ole sen kummempi kuin että sitä saa rahat pankista. Tā-

mä patruuna Pekkala kirjottaa siihen summat ja nimensä pitkittäin. Te myyjänä kirjoitatte nimenne poikittain, menette pankkiin ja nostatte rahat. Siinä koko konsti.

— Jos se ei sen kummempi ole, niin voithan sinä Jussi siihen suostua, kun herra kerran on niin varma.

— Minä voin antaa rahassa kaksikymmentä markkaa, niin tulee täydet sadat pankista nostettavaksi. Mennään tuonne vieraskotiin pyöryttämään se paperi — sanoi Miljonääri-Pekkalaksi nimitetty.

— Olkoon sitten menneeksi — sanoi Jussikin ja niin lähdettiin vieraskotiin.

— Vähän ajan kuluttua sanoi Jussi "Vihurilleen" hyvästi. Kyllähän se oli hiukan ikävää erota niin rakkaasta ystävästä, jota oli pienestä pitäen kasvattanut, mutta eihän sille mitään voinut. Sitäpaitsi olihan hinta kerrassaan hyvä niin nuoresta hevosesta. Ne kaksi vierasta herraa lähtivät "Vihurin" kanssa omille teilleen ja Jussi sekä Matti lähtivät osotettua pankkia hakemaan.

Suuri oli kuitenkin isäntien pettymys, kun pankista ei rahoja lähtenytäkään niin äkkiä tulemaan. Heidät käskettiin kohteliaasti istumaan ja paperi vietiin johtokunnan huoneeseen. Sieltä tuli vähän ajan kulttua herra, joka tiedusteli Vanhalan Jussin varallisuutta sekä minä suorituksesi vekseli oli annettu. Kun siinä oli aikansa selitetty, kävikin ilmi, että Jussi oli hevosensa maksanut omalla tunnus-

tamallaan vekselillä. Miljonääri-Pekkalan nimi oli kyllä vekselissä, mutta hän oli vain asettajana, jota vastoin Jussin nimi oli joutunut tunnustajaksi. Hän oli siis velkaa itselleen tuon yhdeksänsataa markkaa. Komea hevonen oli mennyt vaivasesta kahdestakymmenestä markasta. Tämän jälkeen selvisi, että ne ostajan rikkauden todistajatkin siellä torilla olivat olleet samaa sakkia, yhtä järjestynttä veijarikoplaa.

Turhaan kävi Jussi hakemassa apua poliisiltakin. Siellä vaan selitettiin, että se miljonääri-Pekkala on niin ovela veijari ja hänen joukkonsa niin konnankoukkuihin tottunutta, että on turha vaiva yrittääkään heitä kiinni.

— Kyllä tämä on oikea rosvojen pesä — kiroili nyt Tervaniemen Mattikin kaupunkilaisia.

— Kaikenlaisia roistoja ja ryöväreitä täällä tapaakin. Ja ryöstävät vielä niin laillisesti, ettei pääse edes oikeuden avullakaan kiinni. Se on sitä laillista rosvoamista. Ne sosialistit puhuvatkin siitä ryöstämisestä ja riistämisestä yhtenäin. Tuossa sen nyt näkee aivan omin silmin, että kyllä heidän jutussaan sittenkin on perää. Kiros ja kuolema . . . !

Miehet astelivat allapäin kortteeritaloonsa. Se hevoskauppa oli luonnistunut huononpuoleisesti. Ja mitä sanookaan kotona emäntä, kun saa kuulla "Vihurin" menneen 20 markan hinnasta! Se puoli asiasta arvelutti Jussia vieläkin enemmän.

